

NØVN

KJAK

Unglingi fyllir 60

Í samband við føðingardagin hjá bróður fór eg at hugsa um, hvat man kundi tikið fram. Vit vóru saman nátt og dag, ja bókstavuliga, tí vit svóu saman í »etagesongini« til vit vóru trøllvaksnir. So eyðvita er nógv sum kann takast framm. Í staðin, fari eg at nevna eitt tildragilsi frá tannárunum.

Hetta sum eg her greiði frá lýsir bróðir: Hansara loyaltit, ósmadni, eldhuga yvirtalingar-evni og hjartaligheit.

Hetta fór fram fyri mongum, mongum árum síðani. Tá ið alt, sum ikki var at sova, eta og arbeiða var skeivt.

Eitt annað sum var nógv uppi í tíðini, var orðadrátturin um rútmiskan tónleik. Nei tað var forferdilig, nei tað rætta var pumpiorgul og denslags.

Mitt í øllum hesum orðadráttinum hendur nakað, ein amerikumaður Pat Boon at navni kemur til Føroyar. Hann var komin til trúgv og feraðist runt og hevði konsertir víða hvar. Og mín sann um ikki hann kom higar at halda konsert uppi í høllini á Nabb. Hann búði á Hafnia, og aftan á morgunmat lat hann seg í snjóhvíta trenings drakt og so út at renna. Okkara lanndsmen høvdu ongantíð sæð slíkt, at ein vaksin maður fór stórleypandi uttan at tað, hvørki var rakstur ella grindadráp. Táttur var yrktur um Pat, gospel, pop og kondimaður er.

Nú fingi arðir blóð upp á tonna, og roynd var gjørd at fáa svenskan ból at kom henda-vegin. Samuelsons var navnið. Fýra brøður sum høvdu sungið saman nøkur ár. Teir vóru altíð sera væl greiddir og vóru altíð í snjóhvítum skjúrtum, við ónaturliga longum flippum.

Sonni, sum var sterkt ávirkaður av hesum nýggja rákinum, ætlaði at fara á konsert, men ikki bara tað, men ætlaði at forføra meg at koma við. Eg helt meg til "de syngende husmødre", longur strekti eg meg ikki, hóast tað var júst tá ið Miles Davis fór sína sigursgongd. Fyri at gera søguna stutta, so yvirtalaði bróðir meg at koma norður at lurta.

So uppran dagurin, og eg fór norður til Havnar, uppsnollaður í mynstrutari heimabundnari troyggju, gulum terlenbuksum við pressi og fótformaðum skóm.

Á veg norður um Skopunarfjørð byrji eg at føla meg undarliga til passar, skjálvtu og denslags. Á Bursatanga stendur bróðir fyri mær og fær meg niðan til lítlumostur, konsertin skal ikki verða fyri enn kvøldið eftir.

Í stovuni sita tey og síggja sjónvarp, tey hyggja eftir einum leiki frá kongiliga teatrinum. Hetta var, tá ið man spældi videobond. Góðskan var altíð vánalig, og hetta kvøldið var heilt út av lagi, tað blinkaði og flimraði so gott sum konstant. Dess abbin var komin oman at síggja, hann komenteraði alla tíðina, og tók til, hvussu fantastiskt hetta var.

Hjá mær var verri, eg var innhentaður av eini umfarsjúku. Sum eg siti, kennist tað sum eg standi á høvðinum, men sjónvarpi stendur á gólvinum, at endanum sær mostir, at her er heilt galið og fær meg í song. Tað sum ikki hevði verið bleiv nú, eg upplivdi, at dýnan royndi at rulla seg inn í lógvarnar, eg spenti ímóti, ja eg bardist við dýnuna. Ja hetta er nokk tað nærmasta eg havi verið deyðanum.

Ná aftur til bróðir, hann kom yvir til mín og royndi at fortelja mær tað nýggjasta av frontinum, men eg gekk stadvækk á hondunum.

Sonni hevði gjørt nógv fyri at eg skuldi uppliva hetta. Hann hevði eisini keypt bilett, sum ikki var bílig, vikulønin var tá 162 dkr.

So upprann lötan, tá ið Samuelson trein á pallin, og bróðir var sum væntað á blettinum ikki aftast, men á fremsta bonki. Hann var ikki einsamallur, nei, hann hevði anskaffað sær ein battaridrivnan bandupptakara, til støddar sum ein margarinpakki. Tað bleiv trýst dúliga á "record," inntil bandið var fult bæði síðu A og B.

Tað er nokk óneyðugt at forklára, at hesin Philips bandspælari ikki kundi tað ljóð, sum 16 spor upptakari við dolby, surround osv. kann prestera.

Ná Samulsons blivu lidnir, og bróður kom ginandi av Nabb oman í Janstovugøtu at endurspæla konsertina fyri sjúklinginum. Men desverri hoyrdist bara óuppdrigdnir tannáringar skrála, og langt, langt aftanfyri hómaðist onkur syngja:

"Kærligheden, kærligheden".

Eg vóni, at hesar reglur lýsa, hvussu tú er, og hvat tú hevur verið fyri mær.

Hjartaliga tilukku við 60 ára degnum.

Svenning.

Einasta viðgerðin er vónin

Røða hildin á 16. veðurlagsverkfallinum 19. apríl 2019. Góðu veðurlagsverkfallsfólk!

Björg Dam

Hettar er higartil besti dagur á árinum, sólin skínur, tað er langi fríggjadagur og øll eru smílandi og glað. Men tað sum vit fylkjast um í dag eru veðurlagsbroytingar á jørðini, og tað er hvørki jaligt, gleðiligt ella behagiligt at røða um. Men veðurlagsbroytingar eru, og skal lív verða lagað okkara børnum, so krevjast óbehagiligar avgerðir, politiskar broytingar og broytingar hjá tær og mær.

Hevur tú roynt at verða ordiliga ordiliga bangin. At hava hjartabankan, sveitta og bara hava ta einu ræðuligu myndina í høvðinum alla tíðina, tann eina tankan sum melur runt og runt. Líkamikið hvat tú gert og hvønn veg tú vendir tær, so fylgja ræðuligu tankarnir og myndirnar við. Hettar er angist. Í dag stúra alt fleiri børn og ung um framtíðina, um hvat globala upphitingin fer at gera. Hvat dálking og yvirnýtsla av náttúrutilfeinginum fer at gera. Tey hava eco-anxiety, umhvørvisangist.

Svenska Greta Thunberg er orsökkin vit eru savnaði her í dag. Sjálvt um hon einans er 16 ár, so hevur hon longu skrivað seg í søgubøkurnar, tí hon í august í fjør setti seg uttanfyri svenska Ríkisdagin við einum skelti, har tað stóð "skolestrejk för klimatet". Tí, sum hon segði, hví skuldi hon ganga í skúla og útbúgva seg til eina framtíð, sum kanska ikki er. Hví skal hon læra fakta, tá týðningarmiklastu fakta, ikki hava týðning fyri samfelagið?

Her sat hon hvønn dag fram til valið. Eftir valið hevur hon streykað hvønn fríggjadag, og so við og við hava onnur kring allan heim in tikið undur við hennara veðurlagsverkfalli.

Greta fekk depression og angist tá hon varð bara 11 ár. Hon fekk trinnar diagnosur m.a. Aspergers, ið er eitt slag av autismu og hon sigur, at hon sær heimin svart ella hvítt. "Entin røkka vit okkara málum, ella gera vit ikki". Hon sigur sjálv, at tað er Aspergers, ið er orsökkin til at hon sær tað sum er skeift við okkara skipanum, og at tað er Aspergers sum ger, at hon ikki bara spælir eftir teimum sosialu reglunum, sum vit onnur gera. Eftir at hon merkti umhvørvisbroytingarnar á egnan kropp, tá skógareldar og hitabylgja herjaði í Svøríki í fjørsummar, so valdi hon at fara í veðurlagsverkfall við tí kravi, at Svøríki skal lækka CO2 útlátið sambært París sáttmálanum.

Tað er ræðslan og óttin fyri at hon og børnini í dag onga framtíð hava, sum fær hana at handla. Sum hon sigur "I don't want you to be hopeful, I want you to panic".

Greta verður samanborin við Pippi og Joan de Arc. Hon er júst komin á listan hjá Time yvir tey 100 fólkinum við mest ávirkan í 2019. Hon er innstillað til Nobel heiðurslønina og hon ferðast víða, har hon talar fyri heimsins leiðarum.

Alt hetta hóast hon hevur autismu, kundi onkur hugsað. Men hettar er eitt sólstráldømi uppá, hvussu evnarík, klók og týðningarmikil menniskju eru, sum hava aðrar mátar at síggja heimin, enn tey sokallaðu normalu. Í hesum fólki hava vit eitt týðningarmikið tilfeingi, sum tó krevur at samfelagið megnar at lofta teimum, og geva eitt nú børnum við autismu, ADHD og øðrum diagnosum ta rúmd, tillagingar og hjálps sum krevst.

Í mínum barnaárum í 1980'unum varð tað ikki umhvørvið vit vóru stúrin um, tí tá var tað kalda kríggið og atombumburnar í fylti tíðindini, og tað vóru russar vit